

Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

---

6. Το Πρότυπο Ανταγωνιστικό Υπόδειγμα του Διεθνούς Εμπορίου

1373 Διεθνής Οικονομική

Καθ. Γιώργος Αλογοσκούφης

Κοινά Στοιχεία των Υποδειγμάτων που Βασίζονται στον Τέλειο Ανταγωνισμό

Τα υποδείγματα του συγκριτικού πλεονεκτήματος (Ricardo), των εξειδικευμένων συντελεστών (Jones Samuelson) και των αναλογιών των συντελεστών (Heckscher Ohlin) έχουν μία σειρά από κοινά στοιχεία.

Οι παραγωγικές δυνατότητες των οικονομιών συμπυκνώνονται στις καμπύλες παραγωγικών δυνατοτήτων (καμπύλες μετασχηματισμού) και διαφορές στις ιδιότητες αυτών των καμπυλών είναι ο βασικός λόγος για την ύπαρξη και τα οφέλη του διεθνούς εμπορίου.

Οι παραγωγικές δυνατότητες καθορίζουν τη σχετική συνάρτηση προσφοράς μιας οικονομίας.

Η παγκόσμια ισορροπία προσδιορίζεται από την εξίσωση μιας καμπύλης σχετικής ζήτησης και σχετικής προσφοράς που κείνται μεταξύ των εθνικών καμπυλών σχετικής ζήτησης και σχετικής προσφοράς.

Λόγω αυτών των κοινών στοιχείων, τα υποδείγματα που έχουμε μελετήσει μπορούν να θεωρηθούν ως ειδικές περιπτώσεις ενός γενικότερου ανταγωνιστικού υποδείγματος της διεθνούς οικονομίας.

Πολλές πτυχές του διεθνούς εμπορίου μπορούν να αναλυθούν με βάση αυτό το γενικότερο υπόδειγμα.

Το Τυπικό Ανταγωνιστικό Υπόδειγμα του Διεθνούς Εμπορίου

---

1. Σχέση μεταξύ καμπυλών παραγωγικών δυνατοτήτων και καμπύλης σχετικής προσφοράς.
2. Σχέση μεταξύ σχετικών τιμών και καμπύλης σχετικής ζήτησης
3. Προσδιορισμός παγκόσμιας ισορροπίας από την εξίσωση σχετικής προσφοράς με σχετική ζήτηση.
4. Επιπτώσεις των όρων εμπορίου – της σχετικής τιμής εξαγωγών και εισαγωγών μιας χώρας – στην εθνική ευημερία.

Οι Όροι Εμπορίου και η Εθνική Ευημερία

Οι όροι εμπορίου μιας χώρας ορίζονται από τη σχετική τιμή των εξαγωγών προς τις εισαγωγές της.

Όροι Εμπορίου και Εθνική Ευημερία: Όσο υψηλότεροι είναι οι όροι εμπορίου μιας χώρας τόσο υψηλότερη είναι η εθνική της ευημερία.

Απόδειξη: Με ισοσκελισμένο εμπόριο, η αξία των εξαγωγών ισούται με την αξία των εισαγωγών. Όσο υψηλότεροι είναι οι όροι εμπορίου, τόσο μικρότερος θα είναι ο όγκος των εξαγωγών που θα απαιτείται για δεδομένο όγκο εισαγωγών. Η χώρα θα πρέπει να εξάγει λιγότερα προϊόντα ανά μονάδα εισαγωγών. Αυτό οδηγεί σε βελτίωση της ευημερίας της.

Παράδειγμα: Υποθέστε ότι η χώρα έχει συγκριτικό πλεονέκτημα στον τομέα των τροφίμων, όπως στο διάγραμμα που ακολουθεί. Η αξία των εξαγωγών της σε τρόφιμα και των εισαγωγών υφασμάτων δίνεται από,

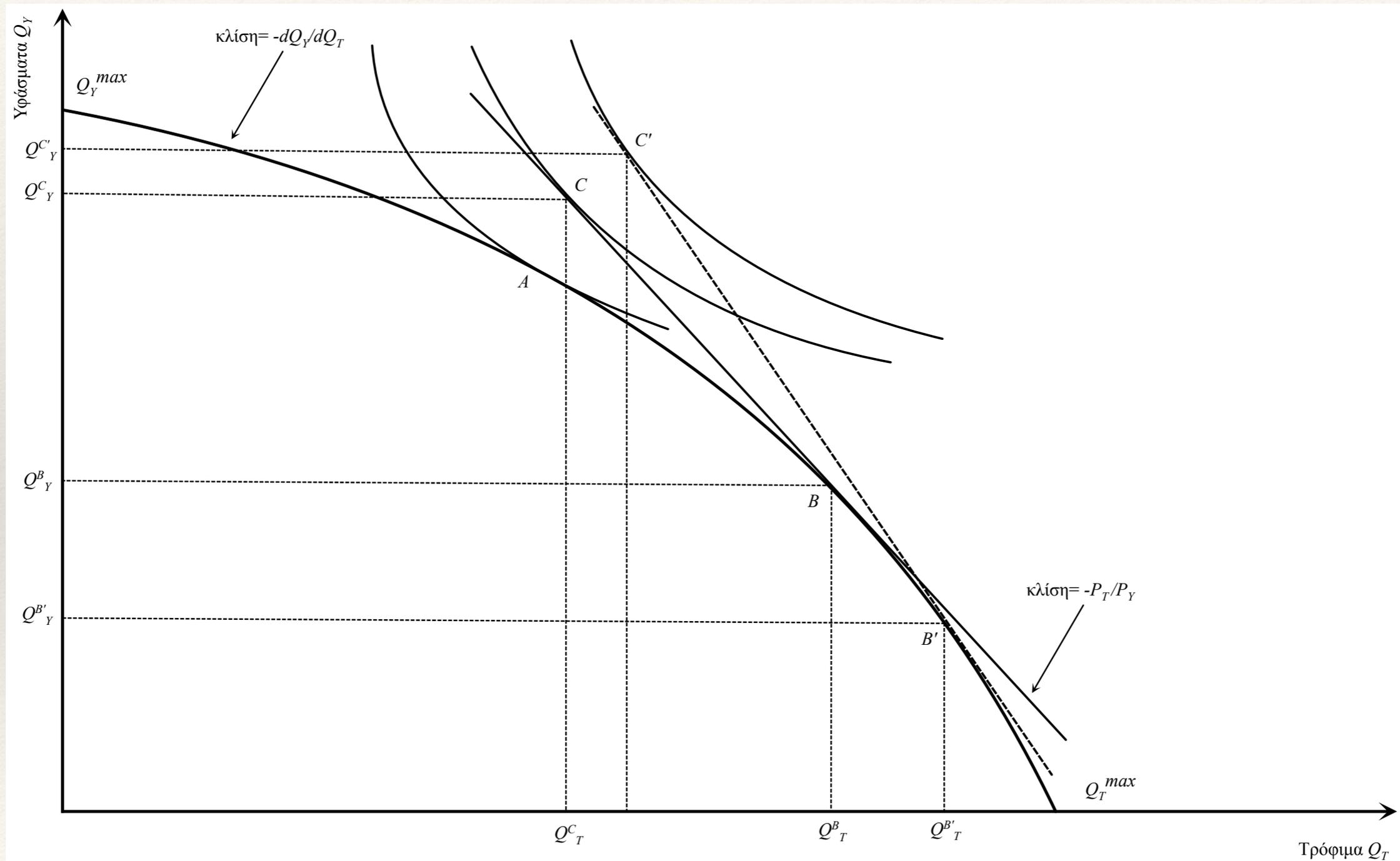
$$P_T(Q_T^B - Q_T^C) = P_Y(Q_Y^C - Q_Y^B)$$

Διαιρώντας και τις δύο πλευρές με την τιμή των υφασμάτων, βλέπουμε ότι το γινόμενο των όρων εμπορίου και του όγκου των εξαγωγών, ισούται με τον όγκο των εισαγωγών.

$$\frac{P_T}{P_Y}(Q_T^B - Q_T^C) = (Q_Y^C - Q_Y^B)$$

Όσο υψηλότεροι είναι οι όροι εμπορίου, τόσο λιγότερος είναι ο όγκος των εξαγωγών που απαιτείται ανά μονάδα όγκου εισαγωγών. Η χώρα έχει στη διάθεσή της περισσότερα αγαθά και υπηρεσίες για εσωτερική κατανάλωση, άρα η ευημερία της είναι υψηλότερη.

Όροι Εμπορίου, Παραγωγή, Κατανάλωση και Ευημερία

Καμπύλες Σχετικής Ζήτησης και Σχετικής Προσφοράς

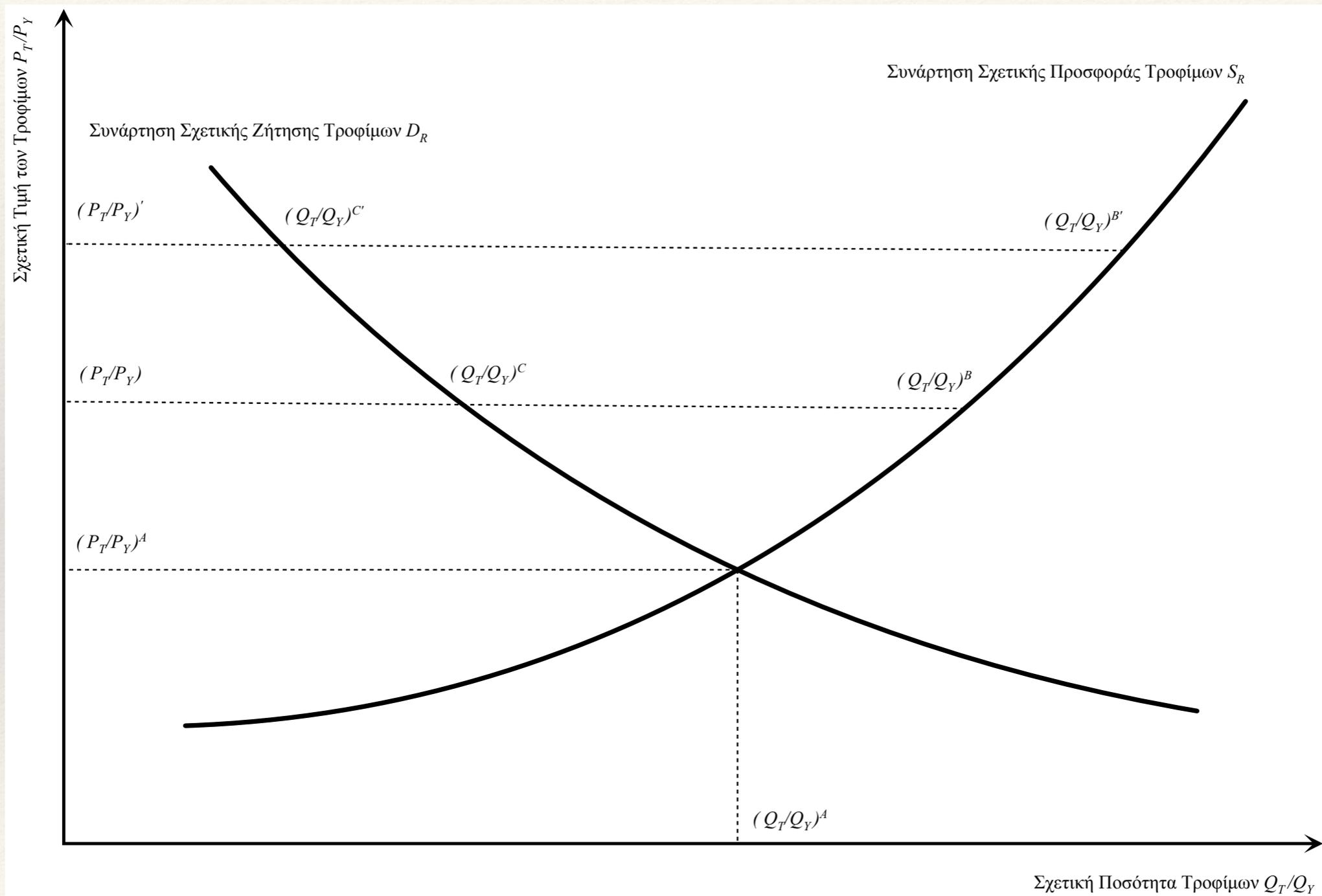

Αύξηση της σχετικής τιμής των εξαγομένων αγαθών (των τροφίμων στο παράδειγμά μας) προκαλεί αύξηση της σχετικής παραγωγής τους. Η καμπύλη σχετικής προσφοράς S_R έχει συνεπώς θετική κλίση.

Από την άλλη, η αύξηση της σχετικής τιμής των εξαγομένων (τροφίμων) προκαλεί μείωση της σχετικής ζήτησής τους από τους καταναλωτές. Η καμπύλη σχετικής ζήτησης D_R έχει συνεπώς αρνητική κλίση.

Η σχετική τιμή των δύο αγαθών θα προσδιορίσει τη σχετική ζήτηση και τη σχετική προσφορά, άρα και τον όγκο των εισαγωγών και των εξαγωγών.

Συναρτήσεις Σχετικής Προσφοράς και Σχετικής Ζήτησης και Προσδιορισμός Εξαγωγών και Εισαγωγών

Συναρτήσεις Παγκόσμιας Σχετικής Προσφοράς και Ζήτησης

Εάν η Ημεδαπή έχει συγκριτικό πλεονέκτημα στον κλάδο των τροφίμων, τότε ισχύει ότι για κάθε σχετική τιμή, η σχετική προσφορά τροφίμων της Ημεδαπής είναι υψηλότερη από τη σχετική προσφορά τροφίμων της Αλλοδαπής.

$$\frac{Q_T}{Q_Y} = S_R \left(\frac{P_T}{P_Y} \right) > \frac{Q_T^*}{Q_Y^*} = S_R^* \left(\frac{P_T}{P_Y} \right)$$

Η παγκόσμια σχετική προσφορά τροφίμων είναι ο σταθμικός μέσος των σχετικών προσφορών της Ημεδαπής και της Αλλοδαπής.

$$S_R^W \left(\frac{P_T}{P_Y} \right) = \pi S_R \left(\frac{P_T}{P_Y} \right) + (1 - \pi) S_R^* \left(\frac{P_T}{P_Y} \right)$$

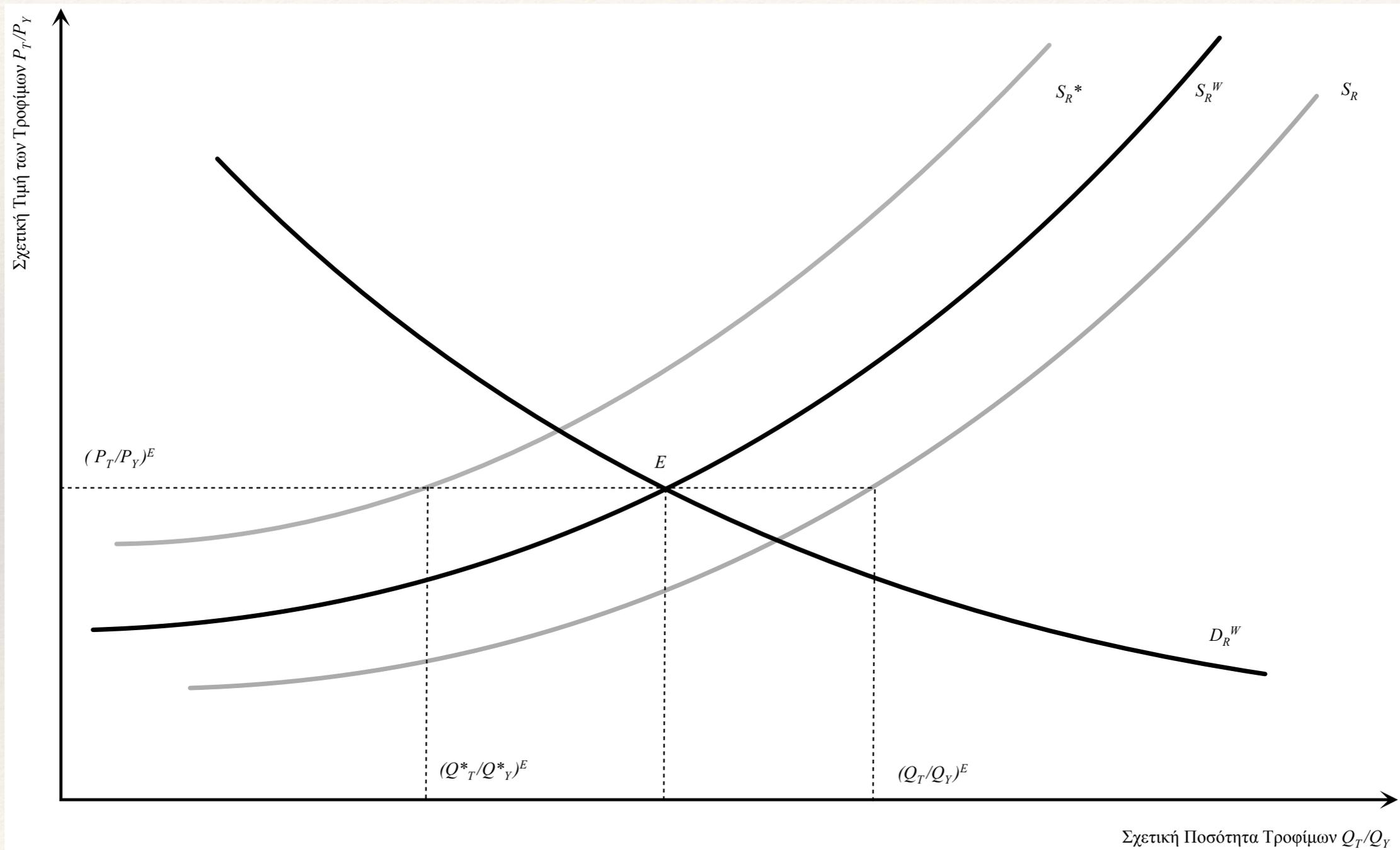
όπου,

$$\pi = \left(\frac{Q_Y}{Q_Y + Q_Y^*} \right) < 1$$

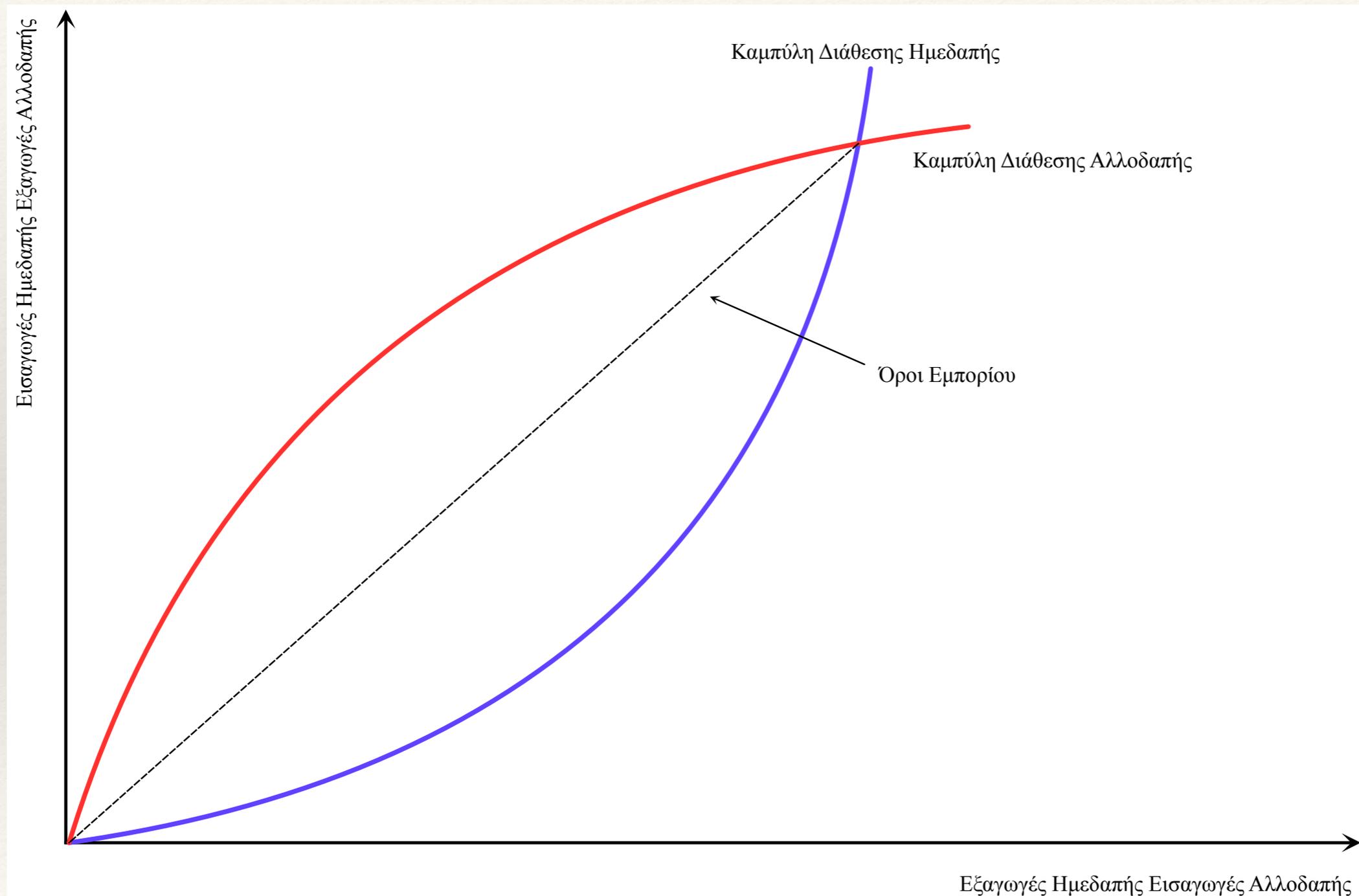
Λόγω της υπόθεσης ταυτόσημων προτιμήσεων, οι παγκόσμια σχετική ζήτηση τροφίμων είναι η ίδια με την σχετική ζήτηση τροφίμων της Ημεδαπής και της Αλλοδαπής.

Η παγκόσμια σχετική τιμή των τροφίμων (οι όροι εμπορίου της Ημεδαπής) προσδιορίζεται από την εξίσωση της παγκόσμιας σχετικής προσφοράς και της παγκόσμιας σχετικής ζήτησης τροφίμων.

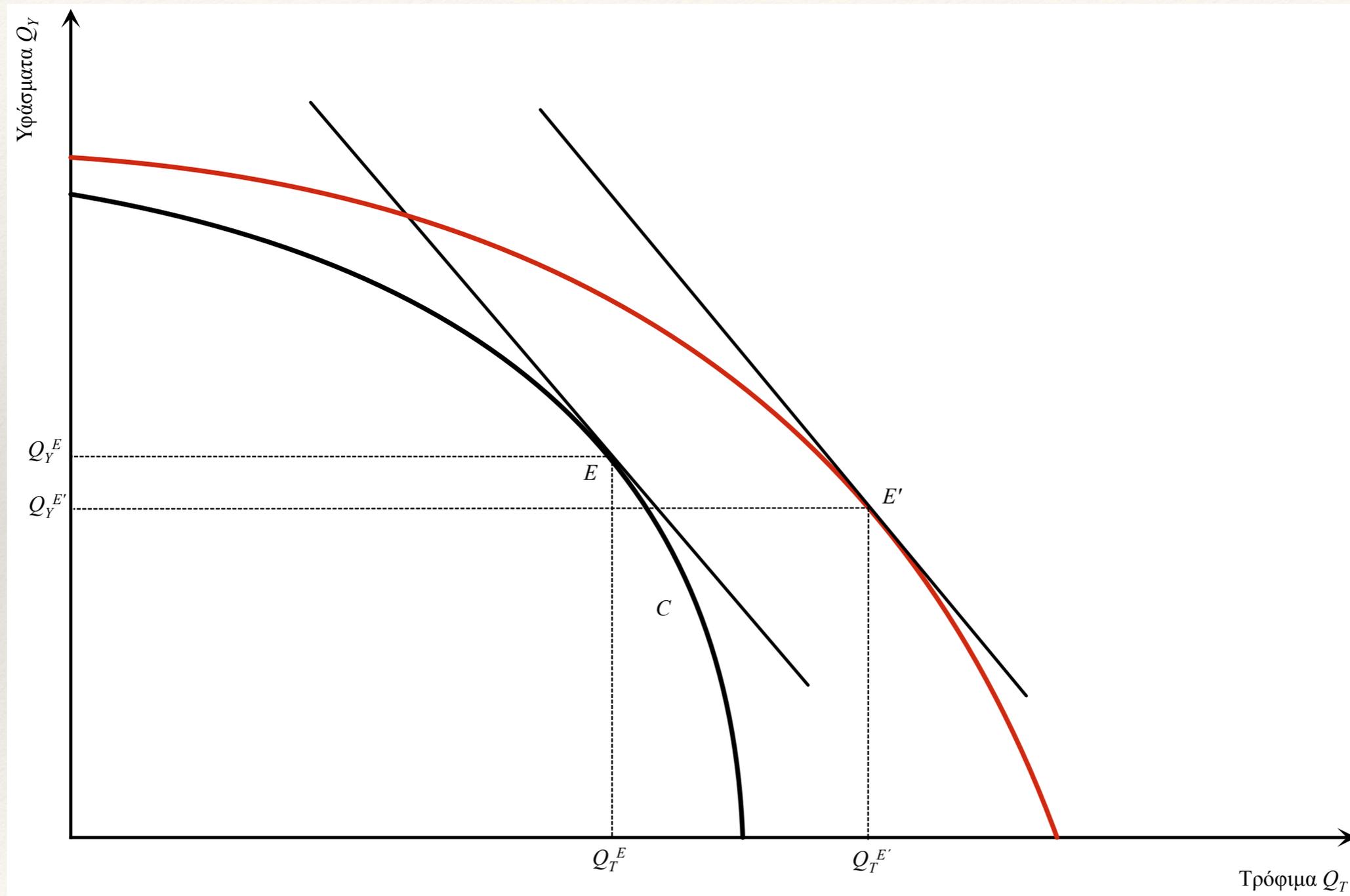
Ο Προσδιορισμός της Παγκόσμιας Σχετικής Τιμής των Τροφίμων (Όρων Εμπορίου)

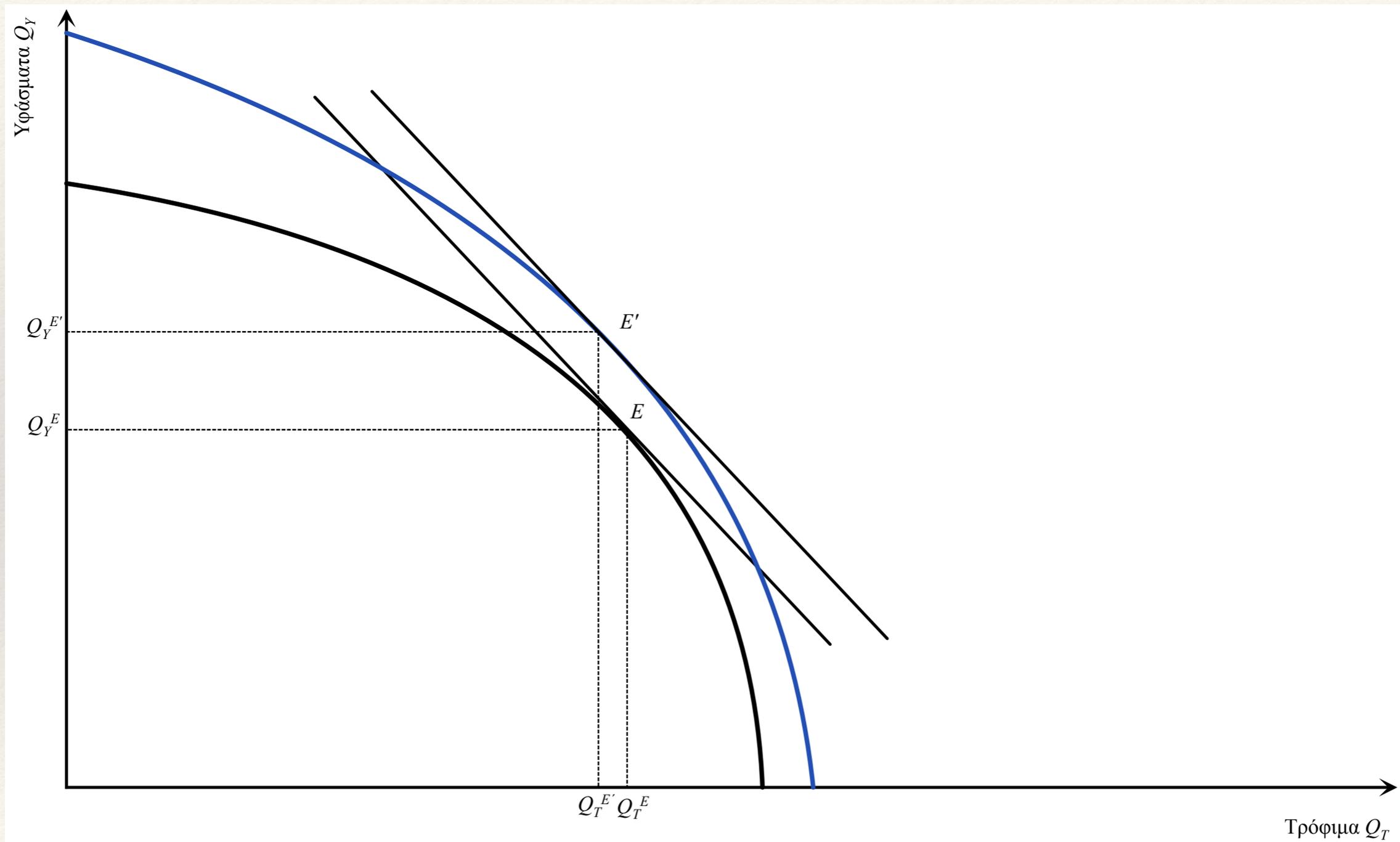
Καμπύλες Διάθεσης και Γενική Ισορροπία

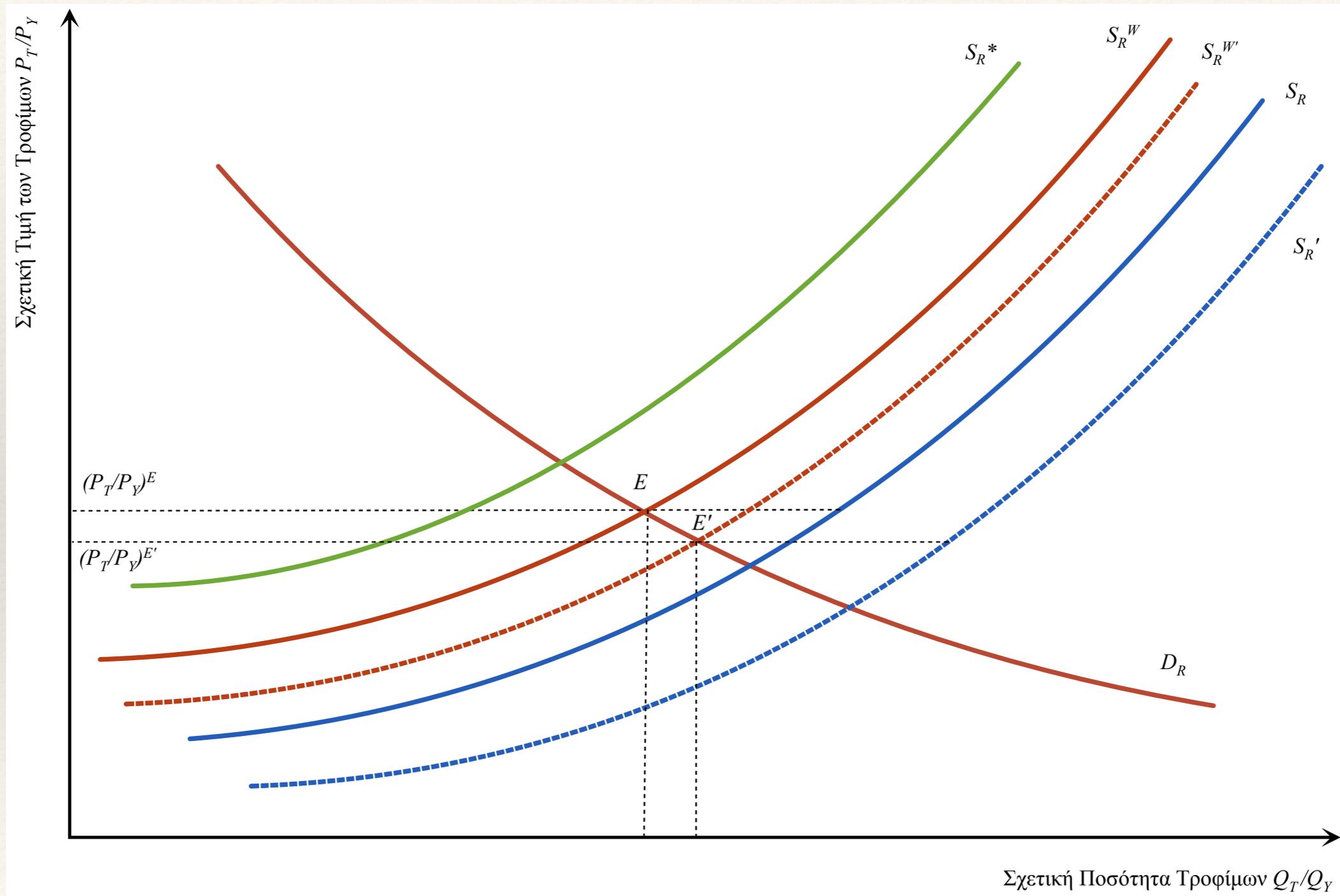
Ανισομερής Μεγέθυνση Εξαγωγικός Προσανατολισμός

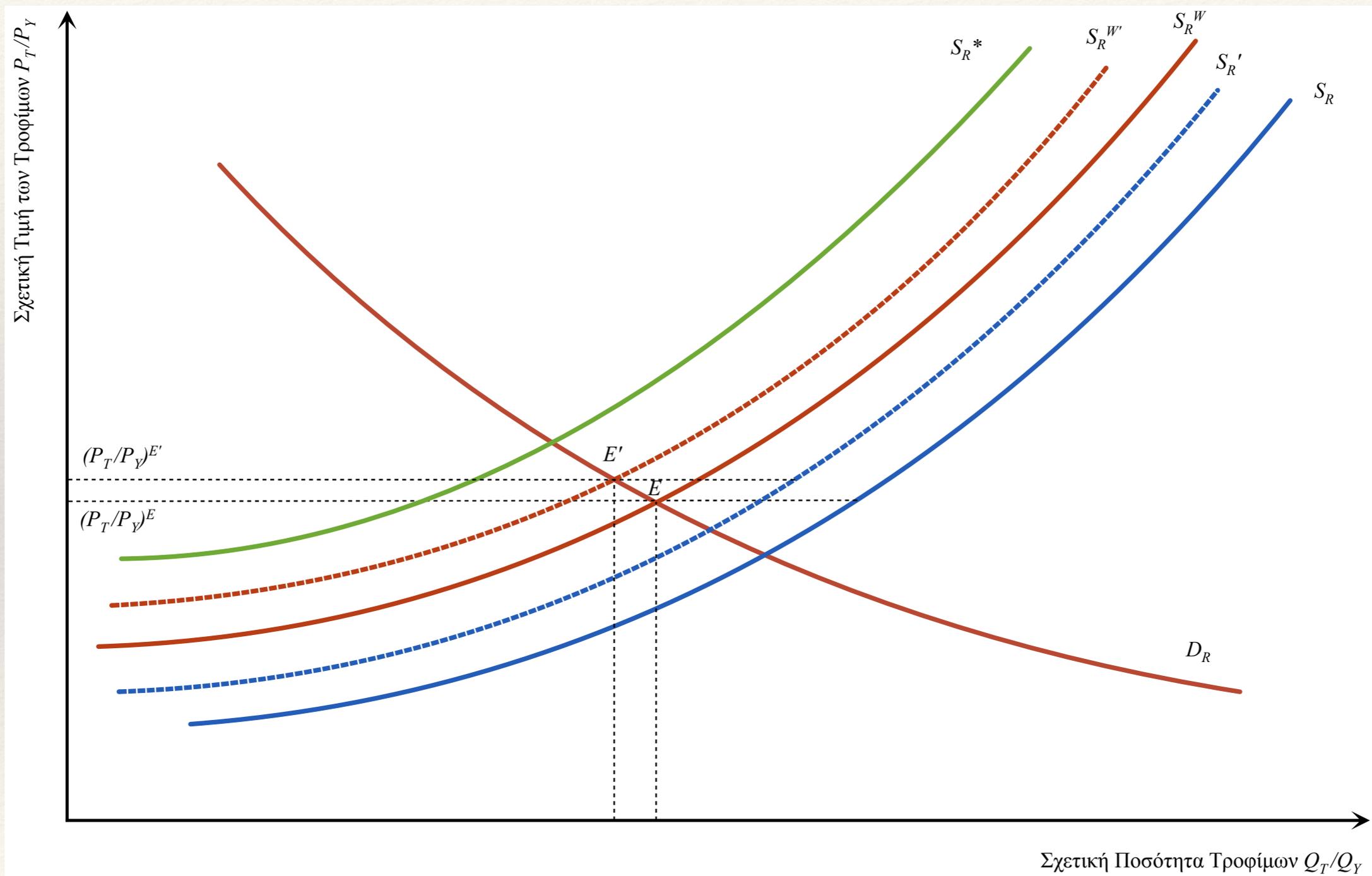
Ανισομερής Μεγέθυνση Εισαγωγικός Προσανατολισμός

Εξαγωγικά Προσανατολισμένη Μεγέθυνση και Όροι Εμπορίου

Εισαγωγικά Προσανατολισμένη Μεγέθυνση και Όροι Εμπορίου

Οικονομική Μεγέθυνση και Όροι Εμπορίου

Η εξαγωγικά προσανατολισμένη οικονομική μεγέθυνση τείνει να χειροτερεύσει τους όρους εμπορίου της μεγεθυνόμενης οικονομίας, προς όφελος του υπολοίπου κόσμου.

Η εισαγωγικά προσανατολισμένη οικονομική μεγέθυνση τείνει να βελτιώσει τους όρους εμπορίου της μεγεθυνόμενης οικονομίας σε βάρος του υπολοίπου κόσμου.

Αν η Ημεδαπή μεγεθύνεται με έμφαση στην υποκατάσταση των εισαγωγών και η Αλλοδαπή με έμφαση στις παραδοσιακές εξαγωγές της, οι όροι εμπορίου θα μεταβληθούν εις βάρος της Αλλοδαπής.

Το γεγονός ότι κάποιες αναπτυσσόμενες οικονομίες δεν μπορούν εύκολα να αναπτυχθούν παρά μόνο μέσω του εξαγωγικού τους κλάδου, οδήγησε στην ανάλυση ενός φαινομένου που ονομάστηκε *εξαθλιωτική μεγέθυνση (immiserizing growth)*. Δηλαδή ανάπτυξη με συνεχή επιδείνωση των όρων εμπορίου, η οποία δεν οδηγεί σε ανάλογη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου.

Σε πολλές χώρες που βασίζονται στην εξαγωγή πρώτων υλών, οι όροι εμπορίου παρουσιάζουν τεράστιες διακυμάνσεις, λόγω των διακυμάνσεων των τιμών των πρώτων υλών. Το ίδιο και το ΑΕΠ τους, που εξαρτάται κατά κρίσιμο τρόπο από τους όρους εμπορίου.

Εισαγωγικοί Δασμοί και Εξαγωγικές Επιδοτήσεις

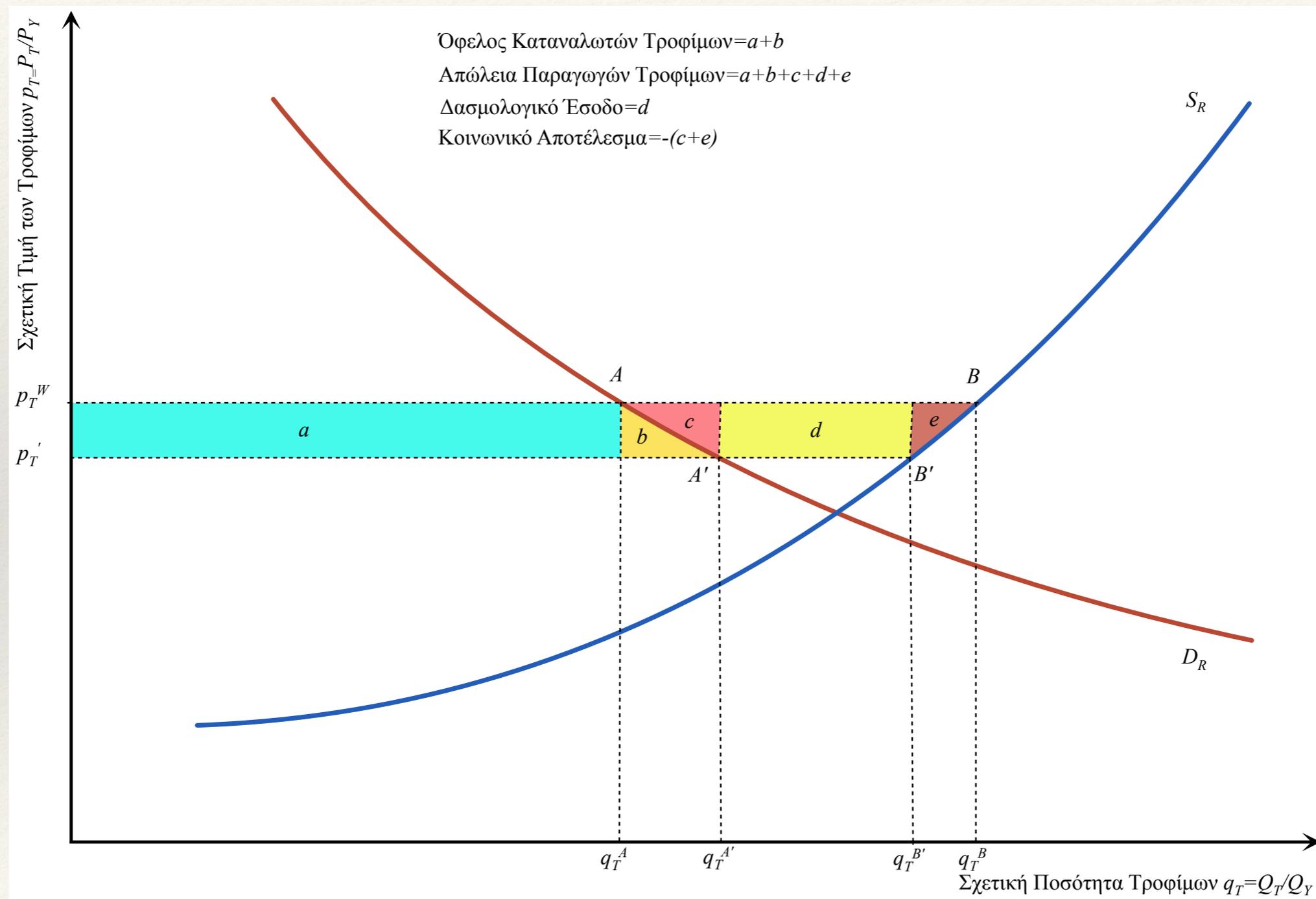
Οι εισαγωγικοί δασμοί (φόροι επί των εισαγομένων αγαθών) προκαλούν μία διαφορά μεταξύ των τιμών στις οποίες τα αγαθά ανταλλάσσονται διεθνώς (διεθνείς σχετικές τιμές) και των τιμών στις οποίες τα αγαθά ανταλλάσσονται στο εσωτερικό μιας χώρας (εγχώριες σχετικές τιμές).

Το άμεσο αποτέλεσμα ενός εισαγωγικού δασμού είναι να ανεβάσει τη σχετική τιμή του εισαγομένου αγαθού σε επίπεδα πάνω από τη διεθνή σχετική τιμή του.

Οι εξαγωγικές επιδοτήσεις (πληρωμές στους εγχώριους παραγωγούς που εξάγουν) ανεβάζουν τη σχετική τιμή του εξαγομένου αγαθού στην εγχώρια αγορά πάνω από τη διεθνή τιμή, σε επίπεδο που κάνει τους παραγωγούς αδιάφορους για το αν παράγουν για εξαγωγή ή για εγχώρια κατανάλωση.

Για μια μεγάλη οικονομία, που έχει μεγάλη επιρροή στις συνθήκες της παγκόσμιας σχετικής προσφοράς και ζήτησης, τόσο οι εισαγωγικοί δασμοί όσο και οι εξαγωγικές επιδοτήσεις έχουν επιπτώσεις στους όρους εμπορίου της. Για μία μικρή οικονομία δεν έχουν παρά μία ασήμαντη επίπτωση, η οποία μπορεί να αγνοηθεί.

Επιπτώσεις ενός Εισαγωγικού Δασμού σε μία Μικρή Οικονομία

Επιπτώσεις ενός Εισαγωγικού Δασμού σε μία Μικρή Οικονομία

Μία μικρή οικονομία λαμβάνει τους όρους εμπορίου της ως δεδομένους, λόγω ασήμαντου μεγέθους ως προς την παγκόσμια οικονομία.

Ένας εισαγωγικός δασμός περιορίζει την σχετική παραγωγή του εξαγωγικού τομέα και αυξάνει τη σχετική παραγωγή του εισαγωγικού τομέα. Το αντίθετο συμβαίνει με τη σχετική ζήτηση, με αποτέλεσμα να περιορίζεται ο όγκος του εμπορίου.

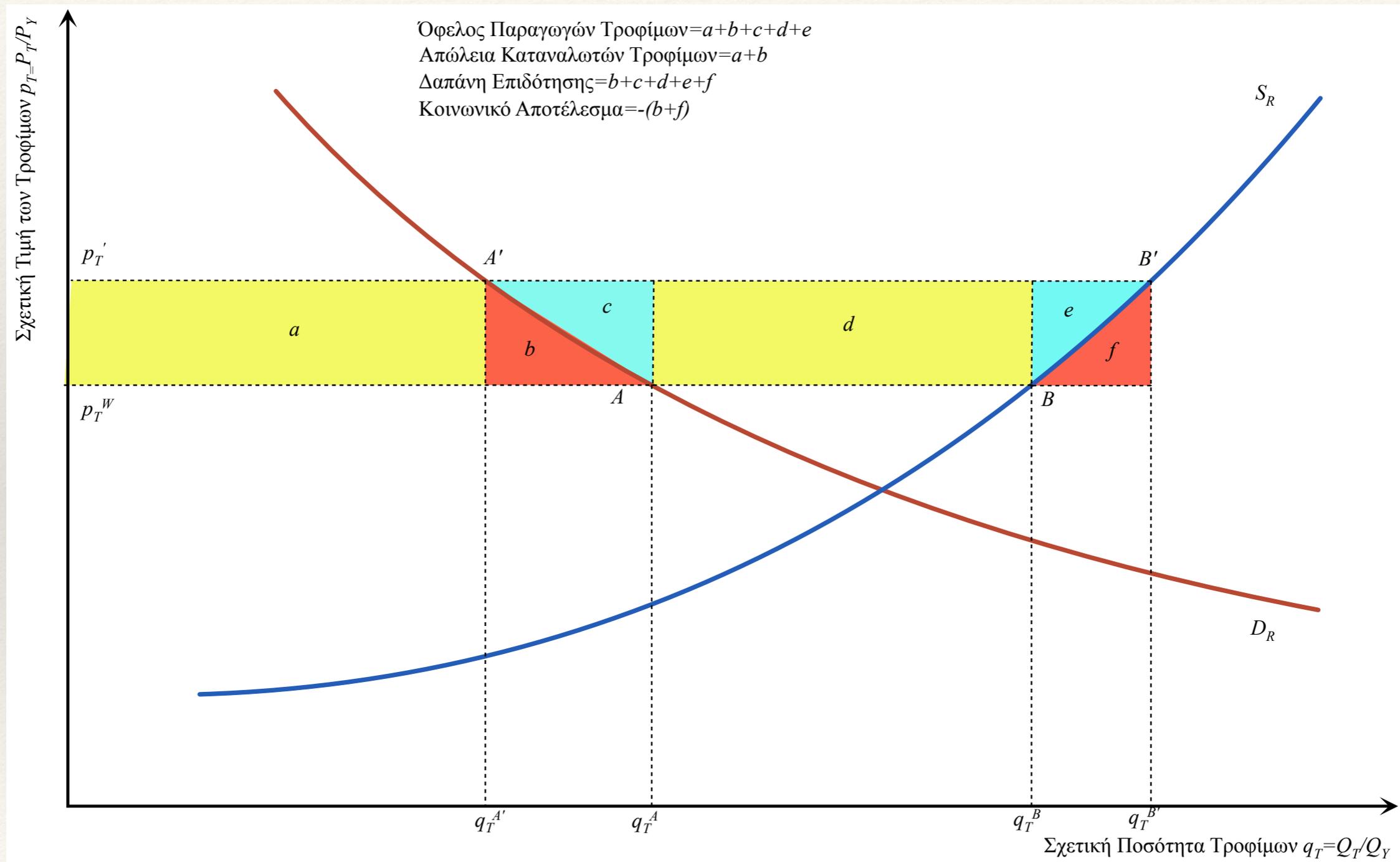
Ένας εισαγωγικός δασμός ωφελεί τους παραγωγούς των εισαγομένων και θίγει τους παραγωγούς των εξαγομένων.

Ένας εισαγωγικός δασμός ωφελεί τους καταναλωτές των εξαγομένων και θίγει τους καταναλωτές των εισαγομένων.

Ένας εισαγωγικός δασμός προκαλεί στρεβλώσεις στη διάρθρωση της οικονομίας και το συνολικό κοινωνικό του αποτέλεσμα είναι αρνητικό, με την έννοια ότι υπάρχουν συνολικές απώλειες αποτελεσματικότητας που μειώνουν τη συνολική κοινωνική ευημερία.

Για μία μικρή οικονομία ο βέλτιστος εισαγωγικός δασμός είναι μηδέν.

Επιπτώσεις μιας Εξαγωγικής Επιδότησης σε Μία Μικρή Οικονομία

Επιπτώσεις μιας Εξαγωγικής Επιδότησης σε μία Μικρή Οικονομία

Μία εξαγωγική επιδότηση αυξάνει τη σχετική παραγωγή του εξαγωγικού τομέα και περιορίζει τη σχετική παραγωγή του εισαγωγικού τομέα. Το αντίθετο συμβαίνει με τη σχετική ζήτηση, με αποτέλεσμα να διευρύνεται ο όγκος του διεθνούς εμπορίου.

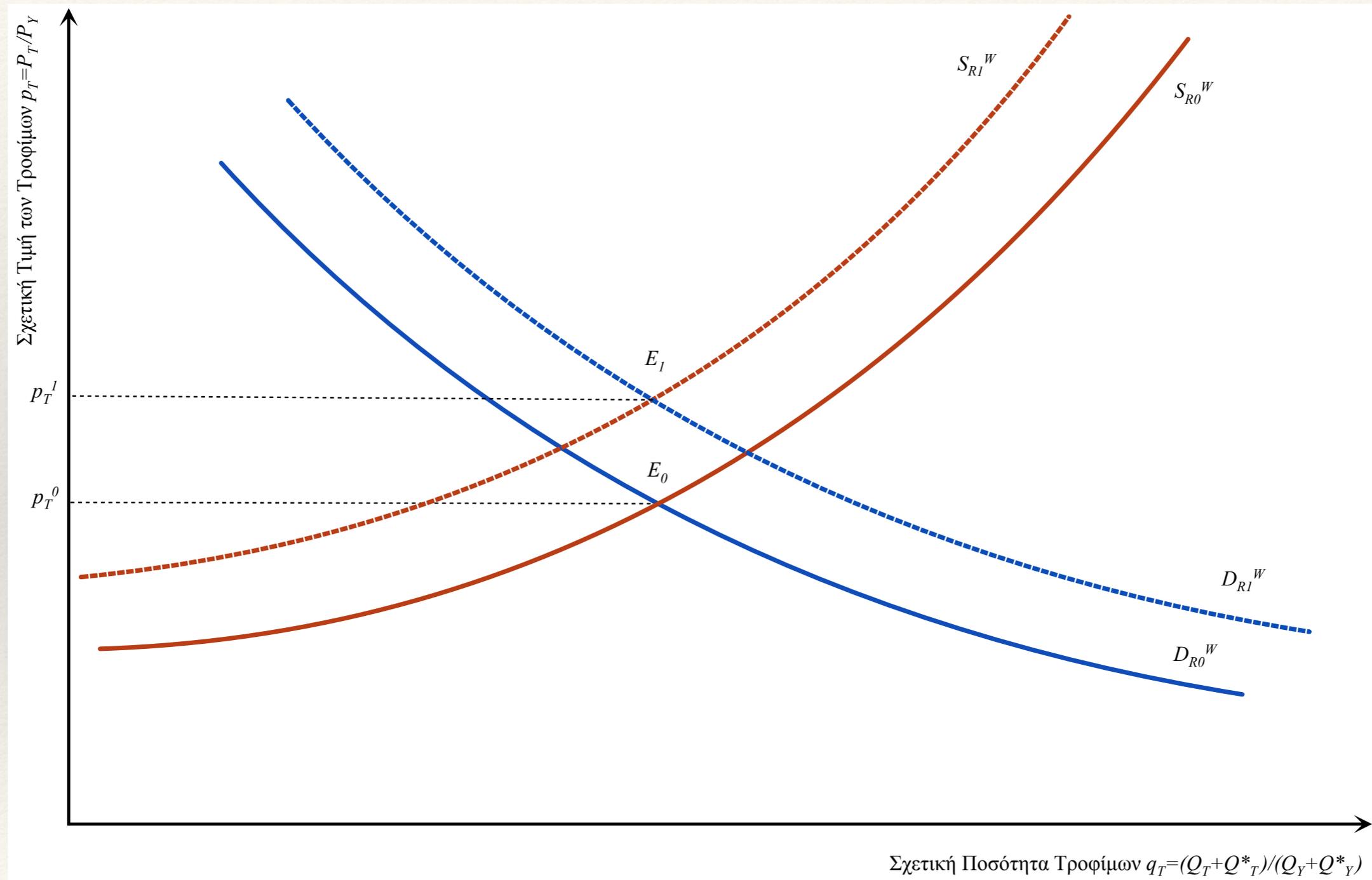
Μία εξαγωγική επιδότηση ωφελεί τους παραγωγούς των εξαγομένων και θίγει τους παραγωγούς των εισαγομένων.

Μία εξαγωγική επιδότηση θίγει τους καταναλωτές των εξαγομένων και ευνοεί τους καταναλωτές των εισαγομένων.

Μία εξαγωγική επιδότηση προκαλεί στρεβλώσεις στη διάρθρωση της οικονομίας και το συνολικό κοινωνικό της αποτέλεσμα είναι αρνητικό, με την έννοια ότι υπάρχουν συνολικές απώλειες αποτελεσματικότητας που μειώνουν τη συνολική κοινωνική ευημερία.

Για μία μικρή οικονομία η βέλτιστη εξαγωγική επιδότηση είναι μηδέν.

Παγκόσμιες Επιπτώσεις ενός Εισαγωγικού Δασμού

Επιπτώσεις ενός Εισαγωγικού Δασμού σε μία Μεγάλη Οικονομία

Μία μεγάλη οικονομία μπορεί να επηρεάσει τους όρους εμπορίου της, καθώς λόγω μεγέθους επηρεάζει τη διεθνή σχετική τιμή των εξαγωγών της.

Η επιβολή ενός εισαγωγικού δασμού από μία μεγάλη οικονομία οδηγεί σε βελτίωση των όρων εμπορίου της καθώς περιορίζει την παγκόσμια σχετική προσφορά των εξαγομένων της και αυξάνει την παγκόσμια σχετική ζήτηση των εξαγομένων της.

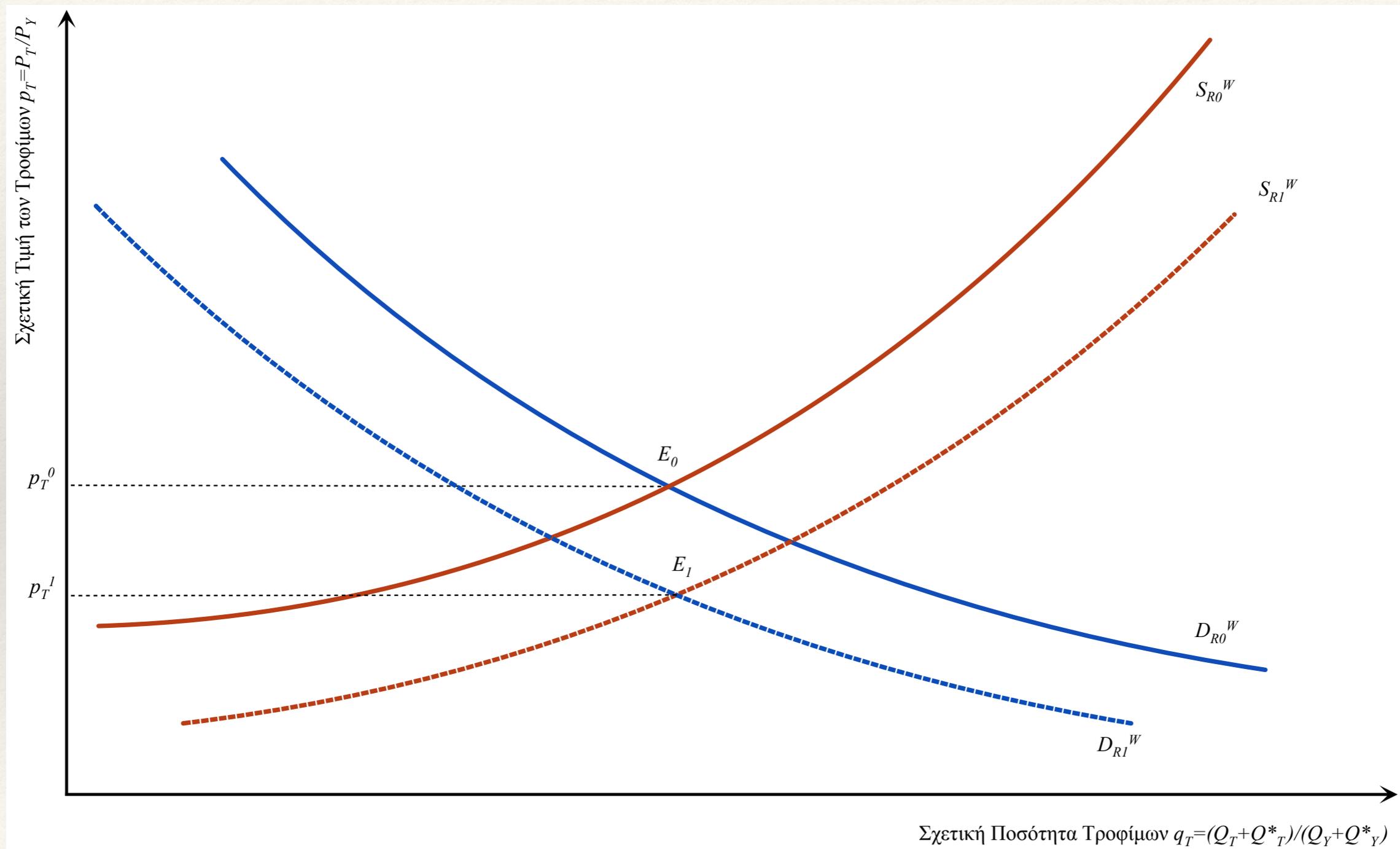
Όσο μεγαλύτερη είναι η οικονομία τόσο μεγαλύτερη είναι η επίπτωση ενός εισαγωγικού δασμού στους όρους εμπορίου της.

Η επιβολή ενός εισαγωγικού δασμού δημιουργεί εγχώριες στρεβλώσεις όπως και στην περίπτωση της μικρής οικονομίας.

Επιπλέον, η επιβολή ενός εισαγωγικού δασμού θίγει τον υπόλοιπο κόσμο, καθώς οδηγεί σε χειροτέρευση των όρων εμπορίου του υπολοίπου κόσμου.

Για την ίδια τη χώρα που επιβάλλει το δασμό, το όφελος από τη βελτίωση των όρων εμπορίου μετριάζεται από το κόστος των εγχώριων στρεβλώσεων που δημιουργούνται.

Παγκόσμιες Επιπτώσεις μιας Εξαγωγικής Επιδότησης

Επιπτώσεις μιας Εξαγωγικής Επιδότησης σε μία Μεγάλη Οικονομία

Η επιβολή μιας εξαγωγικής επιδότησης από μία μεγάλη οικονομία οδηγεί σε επιδείνωση των όρων εμπορίου της καθώς αυξάνει την παγκόσμια σχετική προσφορά των εξαγομένων της και μειώνει την παγκόσμια σχετική ζήτηση των εξαγομένων της.

Όσο μεγαλύτερη είναι η οικονομία τόσο μεγαλύτερη είναι η επίπτωση μιας εξαγωγικής επιδότησης στους όρους εμπορίου της.

Η επιβολή μιας εξαγωγικής επιδότησης δημιουργεί εγχώριες στρεβλώσεις όπως και στην περίπτωση της μικρής οικονομίας.

Επιπλέον, η επιβολή μιας εξαγωγικής επιδότησης ωφελεί τον υπόλοιπο κόσμο, καθώς οδηγεί σε βελτίωση των όρων εμπορίου του υπολοίπου κόσμου.

Για την ίδια τη χώρα που επιβάλλει την επιδότηση, το κόστος από την επιδείνωση των όρων εμπορίου της εντείνει το κόστος των εγχώριων στρεβλώσεων που δημιουργούνται.